Írta: Kürtössy Péter
2011. november 26. szombat, 09:34 - Módosítás: 2020. április 06. hétfő, 13:14

Advent

Advent a keresztény kultúrkörben a karácsonyt megelőző negyedik vasárnaptól karácsonyig számított időszaka. Az ünnepkör advent első napjával kezdődik (mely az egyházi év kezdetét is jelenti egyben) és vízkeresztig tart. Advent (adventus Domini- latin szó, jelentése: eljövetel, megérkezés, az Úr érkezése) másként úrjövet, ádvent, ádvënt, a félegyházi nép ajkán ádvint, Istensegíts székelyei körében edvent, az Egyház tanácsa szerint szent idő.

Advent: így neveztetnek – írja Bod Péter – a mostani rendtartás szerént a karácson előtt való négy hetek. Régen voltanak hat hetek a Szent Márton napjától fogva, aholott kezdi most is a görög ekklézsia a maga böjtit. De idővel a deák ekklézsiában négy hetekre szoríttatott ilyen fundamentomon: mert a Krisztusnak négy adventtussa, eljövetele vagyon. Midőn a testben megjelent. Midőn a szívbe beszáll és az embert megtéríti. Midőn halála óráján elmégyen az emberhez. Midőn eljő az utolsó ítéletre. Rendszerint kezdődni szokott Szent András napján. Minthogy ezek a napok a Krisztus testben eljöveteléről való szent elmélkedésekre készülő napok voltanak, kezdették ezeket megbőjtölni.

Bod Péter magyarázata a középkor szimbolikus szemléletét idézi föl. Eszerint a várakozás négy hete csakugyan Krisztus négyféle eljövetelét jelképezi. III. Ince pápa fogalmazása szerint: megjelenik a test felhőjében, a kegyelem harmatában, a halál tusájában és az ítélet tüzében.

Eredete az V-VI. századba nyúlik vissza, amikor heti háromnapos böjtöt tartottak; VII. Gergely pápa a XI. században emelte hivatalos ünneppé. A XVIII. században XIV. Kelemen pápa az adventi időszak idején a szerdai és pénteki napokra hirdetett böjtöt, szombatra pedig tartózkodást a húsételektől. Tehát ez az előkészület, várakozás, reménykedés ideje, melyet böjttel szenteltek meg. A szegedi öregek kisbűt, tápaiak ádventbűt néven emlegették. Az 1611. évi nagyszombati zsinat ebben az időszakban a házasságkötést is püspöki engedélytől tette függővé: ezért ekkor lakodalmat, táncmulatságot nemigen tartottak, csak a disznótorok családias hangulatában olvadtak fel kissé. Régen a kisböjt kezdetét éjféli harangszóval jelezték.

Az advent igazi szakrális ízét, meghitt hangulatát a hajnali mise vagy angyali mise, a régiségben aranyos mise, liturgikus szóval roráté adja meg. A hajnali mise sejtelmes varázsához még a századforduló táján is sok hiedelem fűződött. Számos erdélyi magyar helyen azt tartották, hogy rorátétemplomozás alatt be kell zárni minden ajtót, ablakot, különösen pedig az ólat, mert ilyenkor a boszorkányok állati alakot öltve, a rendkívüli időben történő harangozás elől emberi és állati hajlékokba húzódnak és ott kárt okoznak. Főleg a teheneket szokták megrontani. Az Ipoly mente falvaiban úgy hitték, hogy az elásott pénz ezen időszakban megtisztul. Egerbocson advent első hetében 5-6 gyermek összeállva a falut járta, s Jézust köszöntötte. E szavakkal léptek be a házba: Szabad-e kis Jézust köszö

nteni? Karácsonyi énekeiknek csöves kukorica volt a jutalma.

Advent az erdélyi szászok körében is csöndes, boldog várakozás időszakát jelentette. Sok helyen az oltárt és a szószéket lila kendőkkel takarták be. Szénaverősön (német neve Zendersch) minden vasárnap egy-egy szomszédság járult az úrasztalához, miután egymástól kölcsönösen bocsánatot kértek. Az asszonyok és lányok vasárnapokon kék színű, gyászosnak számító fátyolkendővel járultak az úrasztala elé. Úrjövet kezdetén a brassói tanulók kevés lisztet vittek fejenként a tanítónak, aki abból égi kenyeret sütött, s szétosztotta tanítványai között. A szülők általában pénzzel viszonozták a tanító kedvességét. E szokást a brassói tanács 1730-ban törölte el.

A fiatalságot is megfogja a hajnali miséből kicsendülő bizakodás, hiszen az ifjú szívek várakozása és ádvent hangulata között nagy az egyezés. Az Alföldön, ha rorátéra harangoztak, cukrot vagy mézet evett a lány, hogy édes legyen a nyelve, és így minél előbb férjet édesgessen magához. Máshol az első hajnali misére való harangozáskor a férjhez menendő lány a harang köteléből három kis darabot igyekezett szakítani és azt a pántlikájába varrta, hogy farsangkor sok kérője legyen.

Források:

Bálint Sándor: Karácsony, húsvét, pünkösd. A nagyünnepek hazai és közép-európai hagyományvilágából. Szent István Társulat kiadása. Budapest, 1973.

Gulyás Éva - Szabó László: Jeles napok. In: Bakó Ferenc (szerk): Palócok IV. Eger, 1989. 309-312.

Pozsony Ferenc: Az erdélyi szászok jeles napi szokásai. Pro-Print Könyvkiadó. Csíkszereda.1997. 227-228.